

**Rekabet Kurumu Başkanlığından,
REKABET KURULU KARARI**

Dosya Sayısı : 2010-3-20 (Devralma)
Karar Sayısı : 10-29/428-157
Karar Tarihi : 8.4.2010

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, Mehmet Akif ERSİN, İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER: Aydın ÇELEN, Zeynep MADAN, Çağlar Deniz ATA

C. BİLDİRİMDE

BULUNAN : Bunge Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş.
20 Temsilcileri: Tolga İŞMEN ve Eda DURU
Büyükdere Caddesi Maya Akar Center No:100-102, Kat:18
Esentepe / İstanbul

D. TARAFLAR : Bunge Gıda San. ve Tic. A.Ş.
Centrum İş Merkezi Aydınevler Sanayi Caddesi No: 3/301
34854 Küçükyalı / İstanbul

Doysan Tarım Ürünleri ve Tic. A.Ş.
30 Kuleli Mahallesi Tarlabası Sokak No:4 Çengelköy
Üsküdar / İstanbul

E. DOSYA KONUSU: Doysan Tarım Ürünleri ve Ticaret A.Ş.'ye ait yağlı tohum tesisinin Bunge Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş. tarafından devralınması işlemine izin verilmesi talebi.

F. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 27.1.2010 tarih ve 771 sayı ile giren ve en son 15.3.2010 tarih ve 2262 sayı ile eksiklikleri tamamlanan bildirim üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 7. maddesi ile 1997/1 sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ'in ilgili hükümleri uyarınca yapılan inceleme sonucu düzenlenen 30.3.2010 tarih ve 2010-3-20/Öİ-10-AÇ sayılı Birleşme/Devralma Ön İnceleme Raporu, 2.4.2010 tarih ve REK.0.07.00.00-120/140 sayılı Başkanlık Önergesi ile 10-29 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili Rapor'da;

- Doysan Tarım Ürünleri ve Ticaret A.Ş.'ye ait taşınmazların Bunge Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş. tarafından devralınması işleminin, 1997/1 sayılı Tebliğ kapsamında bir işlem olmakla birlikte, 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi anlamında hâkim durum yaratan veya mevcut bir hâkim durumu güçlendiren ve bunun sonucunda ülkenin bütünü yahut bir kısmında ilgili ürün piyasalarındaki rekabetin önemli ölçüde

50 azaltılması sonucunu doğuran bir işlem olmadığı, bu nedenle bildirim konu devralma işlemine izin verilmesi gerektiği;

- Bunge Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile Doysan Tarım Ürünleri ve Ticaret A.Ş. arasında akdedilen *İşletim ve Üretim Sözleşmesi*'nin 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde sayılan koşulları sağladığı ve bu sözleşmeye muafiyet verilebileceği sonuç ve kanaatine ulaşıldığı ifade edilmektedir.

H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

60 H.1.Taraflar

H.1.1. Bunge Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Bunge)

Bildirim devralan tarafı olan Bunge, Bermuda kanunlarına göre kurulmuş ve merkezi White Plains, New York'ta olan Bunge Limited'in Türkiye'deki iştirakidir. Bunge Limited, dünya çapında entegre tarım ticareti ve gıda sektöründe faaliyet göstermekte olup, özellikle zirai ürünlerin etkin ve güvenli şekilde işlenmesi ve bu ürünlerin lojistiğinin sağlanması gibi işlerle iştigal etmektedir. 30'dan fazla ülkede faaliyeti bulunan Bunge'nin, 25.000'den fazla çalışanı bulunmaktadır.

70

Bunge Limited'in Türkiye'deki iştiraki olan Bunge ise 18.7.2000 tarihinde İstanbul'da kurulmuştur. Bunge'nin başlıca faaliyet alanları, gıda hammaddeleri, tüm tahıl ve tarım ürünleri, yağlı tohumlar, tüm ham ve rafine yağlar başta olmak üzere her türlü tam ve yarı mamul tarım ve gıda ürününün hammaddelerinin veya bu hammaddelerden elde edilen ürünlerin, hazır gıda maddelerinin üretimini, ithalatını, ihracatını, pazarlamasını ve ticaretini yapmaktır. Ayrıca Bunge, İzmit Körfezi'nde (Derince) bir liman işletmektedir. Liman, doğal bir ticari merkez olarak hizmet vermekte olup Doğu Akdeniz'deki, Karadeniz'deki ve Kafkaslardaki pazarlara erişim imkânı sağlamaktadır. Bunlara ek olarak Bunge'nin istikrarlı bir servis yapılmasını kolaylaştırmak için taneler, yağ tohumları ve gıda ürünleri için inşa ettiği depolama tesisleri de bulunmaktadır.

80

Bunge'nin hissedarlık yapısı Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo-1: Bunge'nin Ortaklık Yapısı

Pay Sahibi	Pay Miktarı (TL)	Pay Oranı (%)
Koninklijke Bunge B.V.1		
Murat Reka		
Rıza Selami Çağatay		
Sinan Tüylü		
Gülben Gökçe Sarılı		
Toplam		

Kaynak: Bildirim Formu

H.1.2. Doysan Tarım Ürünleri ve Ticaret A.Ş. (Doysan)

90 Devreden Doysan 19.12.2006 tarihinde kurulmuş olup, merkezi İstanbul'dadır. Şirketin ilk kurulduğu tarihte ticari unvanı Rebul Tekstil Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.

¹ Koninklijke Bunge B.V'nin tamamı doğrudan Bunge Limited tarafından kontrol edilmektedir.

iken, 27.10.2007 tarihinde söz konusu unvan Doysan'ın şimdiki unvanı ile değiştirilmiştir.

100 Doysan'ın başlıca faaliyet konusu yağlı tohumlardan bitkisel sıvı yağ ve yan mamullerinin üretimini, alımını, satımını, ithalini, ihracını, pazarlamasını ve dağıtımını yapmaktır. Doysan yağlı tohumlardan bitkisel yağ ve yan mamullerinin üretimi faaliyetini, Bunge, Ahmet Refik Bulutçu, Filiz Bulutçu ve ADM Yağ Sanayi ve Ticaret A.Ş. (ADM) arasında imzalanmış olan "İşletim ve Üretim Sözleşmesi" kapsamında gerçekleştirmektedir. Doysan'ın bu sözleşme çerçevesinde Bunge için gerçekleştirmekte olduğu üretim faaliyetleri haricinde herhangi bir üretim ve satış faaliyeti bulunmamaktadır.

Tablo-2: Doysan'ın Ortaklık Yapısı

Pay Sahibi	Pay Miktarı (TL)	Pay Oranı (%)
Filiz Bulutçu		
Zülal Pehlivan		
Hakan Pehlivan		
Orhan Gülmez		
Zeki Bulutçu		
Toplam		

Kaynak: Bildirim Formu

H.2. İlgili Pazar

110 Yağlar, karbonhidratlar ve proteinler gibi insan vücudu için yaşamsal değeri olan ve insanların beslenmesinde önemli yer tutan temel ihtiyaç maddelerinden biridir. Yağları hammaddelerine göre bitkisel yağlar ve hayvansal yağlar olarak iki gruba ayırmak mümkündür. Bitkisel yağlar; ayçiçeği yağı, mısırozü yağı, zeytinyağı, pamuk yağı, fındık yağı, soya yağı ve kolza yağı iken tereyağı, hayvansal yağ olarak sınıflandırılmaktadır.

120 Bitkisel yağlar temel olarak yağlı tohum adı verilen çeşitli bitki türlerinin farklı seviyelerde işlenmesi ile elde edilmektedir. İlk olarak "kıрма" işleminden geçirilen yağlı tohumdan bu süreç sonunda ham yağ ve küspe elde edilmektedir. Küspe hayvan yemi, gübre katkı maddesi ve kimi yörelerde yakacak olarak kullanılırken işlemin asıl çıktısı olarak görülebilecek olan ham yağ ise bitkisel sıvı ve katı bitkisel yağların üretiminde kullanılmaktadır. Hayvansal yem olarak kullanılan küspeler, elde edildikleri tohumun yağlılık oranına göre kanatlı ya da büyükbaş hayvanların besinleri olarak kullanılabilir. Genellikle soya yağı küspesi kanatlı hayvan besini olarak kullanılmakta iken, pamuk yağı küspesi gibi soya yağı küspesine göre daha yağlı olan yemler ise büyükbaş hayvan besiciliğinde kullanılmaktadır.

130 Dünya genelinde ekonomik değeri olan başlıca yağlı tohumlu bitkiler, ayçiçeği, soya, kolza (kanola), susam, pamuk çiğidi, yerfıstığı, mısır, aspir, zeytin, palmiye tohumu, yağ keteni ve hint yağıdır.

H.2.1. İlgili Ürün Pazarı

"İlgili Pazarın Tanımlanmasına İlişkin Kılavuz"da atıf yapılan 1997/1 sayılı Tebliğ'in 4. maddesine göre, belirli bir ürün ve onunla yüksek ikame edilebilirliği olan diğer ürünlerden oluşan pazarlar ilgili ürün pazarını oluşturmaktadır. Dolayısıyla belirli bir

ürün ve onunla yüksek ikame edilebilirliği olan diğer ürünlerden oluşan pazar ilgili ürün pazarının tanımında temel alınmaktadır.

140 Dosya konusu işlem özelinde incelendiğinde, devralan taraf Bunge ile devreden taraf Doysan'ın çakışan faaliyetleri yağlı tohum, ham yağ ve küspe üretimidir. Bu üç ürünün özellikleri dikkate alındığında, özellikle talep ikamesi yönünden daha özel alt pazar ayırımına gidilmesine yer olmadığı görülmektedir.

Dolayısıyla bildirim konusu işlem bakımından ilgili ürün pazarları “*yağlı tohum pazarı*”, “*ham yağ pazarı*” ve “*küspe pazarı*” olarak belirlenmiştir.

H.2.2. İlgili Coğrafi Pazar

150 Devralma işleminin konusunu oluşturan ürünler bakımından pazara giriş, üretim, dağıtım, pazarlama ve satış gibi rekabet şartlarının bölgesel bir farklılık göstermediği göz önüne alınarak ilgili coğrafi pazar “*Türkiye*” olarak belirlenmiştir.

H.3. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

H.3.1. Bildirime Konu İşlem

160 Bunge Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Bunge) ile Doysan Tarım Ürünleri ve Ticaret A.Ş. (Doysan) arasında 5.10. 2007 tarihinde imzalanan gayrimenkul satış vaadi sözleşmesinin konusunu oluşturan ve Kırklareli’nde bulunan taşınmaz ile bu taşınmazın alt yapı tesisleri, yerüstü yapıları ve bütünleyici parçaları ile mütemmim cüzlerini satın almak üzere 15.1.2010 tarihinde “*Malvarlığı Satım Sözleşmesi*” imzalanmıştır.

Bildirim formunda ayrıca devralma işlemi öncesinde, 5.9.2007 tarihinde, satışa konu malvarlığının önemli kısmını oluşturan taşınmazın ortaklaşa işletilmesi amacıyla taraflar arasında “*İşletim ve Üretim Sözleşmesi*” imzalandığı belirtilmiştir.

170 1997/1 sayılı Tebliğ’in 2. maddesinin 1. fıkrasında birleşme veya devralma sayılan hallere yer verilmiştir. Söz konusu fıkranın (b) bendinde ise “*Herhangi bir teşebbüsün ya da kişinin diğer bir teşebbüsün malvarlığını yahut ortaklık paylarının tümünü veya bir kısmını ya da kendisine yönetimde hak sahibi olma yetkisi veren araçları devralması ya da kontrol etmesi*” birleşme/devralma sayılan hallerden kabul edilmiştir. Bu bağlamda, bir teşebbüse ait malvarlıklarının kısmen ya da tamamen devredilmesi 1997/1 sayılı Tebliğ kapsamında devralma sayılmaktadır.

180 1997/1 sayılı Tebliğ’in 4. maddesinin birinci fıkrasında, “*birleşmeyi veya devralmayı gerçekleştiren teşebbüslerin, ülkenin tamamında veya bir bölümünde ilgili ürün piyasasında, toplam pazar paylarının, piyasanın %25’ini aşması halinde veya bu oranı aşmasa bile toplam cirolarının yirmibeş milyon Türk lirasını aşması halinde*” Rekabet Kurulundan izin almasının zorunlu olduğu eşikler belirlenmiştir.

Tarafların ilgili ürün pazarlarındaki toplam pazar payı bilgilerine Tablo 3’te yer verilmiştir:

Tablo 3: Tarafların İlgili Ürün Pazarlarındaki Toplam Pazar Payları

Ürün Bazında Yıllara Göre Pazar Payları (%)				
	2005	2006	2007	2008
Yağlı Tohum (<i>Ayçiçek, Kanola, Soya, Pamuk Tohumu</i>)				
Ham Yağ (<i>Ayçiçek, Kanola, Mısır, Soya, Pamuk Yağı</i>)				
Küspe(<i>Ayçiçek, Kanola, Soya Küspesi</i>)				

Kaynak: Bildirim Formu

190 Tablodan da görüldüğü üzere devir işlemi, tarafların ilgili pazarlardaki toplam pazar payları bakımından 1997/1 sayılı Tebliğ'de öngörülen %25 pazar payı eşliğinin altında kalmaktadır.² Ancak Bunge ve Doysan'ın 2008 yılı toplam cirolarının sırasıyla ..... TL ve ..... TL olarak gerçekleştiği dikkate alındığında, söz konusu işlem ilgili Tebliğ kapsamında izne tabi bir işlemdir.

H.3.2. Hukuki Değerlendirme

200 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesinde "*hâkim durum yaratmaya veya hâkim durumlarını daha da güçlendirmeye yönelik olarak ülkenin bütünü ya da bir kısmında herhangi bir mal veya hizmet piyasasındaki rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunu*" doğuracak birleşme ve devralmalar rekabet hukukuna aykırı kabul edilerek yasaklanmıştır.

Öncelikle belirtilmelidir ki, inceleme konusu devralma işleminin herhangi bir pazarda yoğunlaşma doğurucu etkisi bulunmamaktadır. Zira tarafların faaliyette buldukları pazarlar olan "*yağlı tohum pazarı*", "*ham yağ pazarı*" ve "*küspe pazarı*" yoğunlaşmış bir yapı sergilemekten uzaktır.

210 Bitkisel yağ sektörünün 2010 yılında, 5 milyon ton yağlı tohum işleme ve 1,5 milyon ton rafine üretim kapasitesine sahip olduğu ve parasal hacminin yaklaşık 4 milyar dolar civarında olduğu dosya mevcudundan anlaşılmaktadır. Türkiye'de 2009 yılında toplam 1,8 milyon ton yağlı tohum üretilmiş ve bu tohumların işlenmesinden 510 bin ton ham yağ elde edilmiştir. Bu üretimle Türkiye'nin bitkisel yağ ihtiyacının yüzde 30'u karşılanmıştır. Geriye kalan bitkisel yağ ihtiyacı, yağlı tohum veya ham yağ ithalatıyla temin edilmiştir³. Türkiye'de bitkisel yağ sanayii kırıcı, rafine ve margarin tesisleri olarak dünyanın en modern teknolojilerine sahip olup ürünler Avrupa standartları seviyesindedir. Böyle modern teknolojiye sahip sanayimizi gelecekte sıkıntıya sokacak en büyük tehdit unsuru, hammadde bakımından dışa bağımlı olunmasıdır.

220 Türkiye'de değişik kapasitelerde toplam 150 civarında bitkisel yağ üretimi yapan tesis bulunmaktadır. Bu tesislerin bir kısmı sadece ayçiçeği, çiğit ve soya fasulyesi işleyerek ham yağ imal etmekte ve bu ham yağı margarin ve rafine sanayiye vermektedirler. Büyük tesislerin hemen hemen tümü rafine tesislerine sahiptir. Küçük tesisler bölgesel olup ancak sezonluk çalışmaktadır. 2009 yılında yerli üretim ve ithalat yoluyla getirilen hammaddelerin işlenmesi sonucunda sektörün tohum işleme

² Doysan kendi fabrikasında yalnızca Bunge'ye fason hizmeti verdiği için dolayı tek başına pazar payı bulunmamaktadır. Tablo-3'deki pazar payı bilgileri Bunge'ye aittir.

³ Türkiye'nin yemeklik yağ ihtiyacını ve ihracatı karşılamak üzere 2009 yılında, 1,7 milyon ton yağlı tohum ithalatı gerçekleştirilmiştir. Ayrıca 2009 yılında 940 bin ton ham yağ ithalatı yapılmış ve tüm yağlı tohum, ham yağ ve türevleri ithalatı karşılığında 2009 yılında 2,2 milyar dolar döviz ödenmiştir.

(kıрма) kapasite kullanımının % 58, rafineri kapasite kullanımının ise % 78 civarında gerçekleştiği bilinmektedir.

230 Pazara ilişkin olarak yer verilen tüm bu bilgiler ışığında, tarafların ilgili ürün pazarındaki toplam pazar payları da dikkate alındığında işlemin herhangi bir yoğunlaşma doğurucu etkisinin bulunmadığı anlaşılmıştır.

H.3.2.1. Bunge ile Doysan Arasında İmzalanmış Olan İşletim ve Üretim Sözleşmesi

240 Devralma işlemi öncesinde, taraflar arasında imzalanan “İşletim ve Üretim Sözleşmesi” kapsamında, Doysan’a ait bildirim konu malvarlığının önemli kısmını oluşturan Kırklareli’de bulunan taşınmaz, Bunge ve Doysan tarafından fiilen ortaklaşa kontrol edilmeye başlanmıştır. İşletim ve Üretim Sözleşmesi hükümleri uyarınca Doysan, Bunge’nin intifa hakkı sahibi olduğu bu malvarlığını münhasıran Bunge’nin ihtiyacı olan ürünlerin üretimi amacıyla sözleşme süresi ile sınırlı olmak üzere işletecektir. Taraflar ayrıca üretim şartlarını, özelliklerini, standartlarını ve fason üretim bedellerini “İşletim ve Üretim Sözleşmesi”nin ekinde bulunan Yağlı Tohum İşleme Şartnamesi’ne uygun olarak gerçekleştirmek konusunda anlaşmışlardır.

250 Bu tip ticari işlemler rekabet hukukunda genel olarak stratejik işbirliği anlaşmaları olarak tanımlanmaktadır. Stratejik işbirliği basit ticari ilişkilerden veya sözleşmelerden daha ileri, fakat bir birleşme işleminden daha önceki bir safhadır. Stratejik işbirliği birleşmeden farklı olarak tarafların bağımsızlıklarını ve ayrı ayrı kimliklerini korumalarına, kendi kişisel çıkarlarını gözetmelerine imkân vermektedir. Bu özellik sebebiyle şirket birleşmeleri bir “evliliğe” benzetilirken, stratejik işbirliği anlaşmaları “nişanlanmaya” benzetilmektedir. Rekabet hukuku kapsamında önem arz eden bir stratejik işbirliği “iki veya daha fazla bağımsız şirketin kendi otonomilerini koruyarak, birbirlerine göre rekabet avantajına sahip oldukları teknoloji, uzmanlık, üretim vb. belli spesifik faaliyetleri birlikte gerçekleştirmek veya ortak hedeflere ulaşmak amacıyla yaptıkları, basit ticari sözleşmelerle birleşme işlemleri arasında yer alan, kısa vadeli, esnek yapılı yeni bir hukuki varlığın kurulmasını gerektirmeyen (kontrolün el değiştirmesini gerektirmeyen), sözleşme bazlı anlaşmalar” şeklinde tanımlanmaktadır. Stratejik işbirliğinin ömürlerinin genellikle kısa olmakla birlikte ittifakın bitiminde ilgili faaliyetin ortaklardan biri tarafından devralınması ile yukarıda nişanlanmaya benzetilen ittifak, şirketlerin birleşmesi ile sonlanmaktadır.

260 Stratejik işbirliğinde ortakların sadece belli alanlarda işbirliği yapma imkânları vardır. İşbirliğinin kapsamı, zaman içinde genişletilebilir veya değersizleşen faaliyetler bırakılarak daraltılabilir. Bu imkân, stratejik işbirliklerine birleşme ve devralmalara göre çok büyük bir avantaj sağlamaktadır. Stratejik işbirlikleri çeşitli hukuki yapılarda ve karmaşık ilişkiler ağı şeklinde ortaya çıkabildiğinden rekabet otoritelerince temkinli karşılanmaktadır. En çok şüpheyle yaklaşılan stratejik işbirliği, rakip firmalar arasında yapılanlardır. Bu bakımdan, fiyat tespiti, arz kısıtı veya pazar paylaşımı içeren stratejik işbirlikleri yasaklanmaktadır. Yapılan stratejik işbirliği tanımlarının kapsamına giren işlemler, 4054 sayılı Kanun’da 4. madde ve bu Kanun’a bağlı olarak çıkartılan 270 1997/1 sayılı Tebliğ’in 2(c) maddesinde açıklanan ortak girişimler çerçevesinde düzenlenmektedir. Nitekim işbirliği doğurucu stratejik işbirliği ve ayrı bir tüzel kişilik kurulmadan rakipler arasındaki üretim, dağıtım ve benzeri nitelikteki işbirliklerine yönelik anlaşmalar yoluyla gerçekleştirilen stratejik işbirliği de 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesi çerçevesinde incelenmektedir.

H.3.2.1.1. Bireysel Muafiyet Değerlendirmesi

280 İşletim ve Üretim Sözleşmesi kapsamında ADM (Doysan), Satışa Konu Malvarlığı'nı işletmek ve Bunge'nin tek taraflı seçimine tabi olmak üzere, yağlı tohumun usulüne uygun şekilde işlenip sıvı yağ ve küspe olarak Bunge'ye teslimi ile yükümlü kılınmıştır. Ayrıca ADM Satışa Konu Malvarlığı dâhilinde bulunan bitkisel yağ rafinasyon tesisini de Bunge'nin talepleri doğrultusunda işleterek bitkisel yağların usulüne uygun olarak rafine edilmesi ve/veya paketlenerek teslimi ile yükümlüdür.

290 *İşletim ve Üretim Sözleşmesi* çerçevesinde Bunge, ADM'nin ortaklarının sıvı yağ üretim sektöründe sahip olduğu bilgi, tecrübe, birikim ve know how'a olan güveni çerçevesinde ADM ile işbirliği yapmakta iken, ADM de Bunge'nin intifa hakkına sahip olduğu satışa konu malvarlığında sadece Bunge'ye ait ürünlerin işletilmesi ve üretilmesi faaliyetlerinde bulunmaktadır.

İşletim ve Üretim Sözleşmesi'nin 2.2.3. maddesi uyarınca ADM satışa konu malvarlığını kesinlikle üçüncü kişilere kullanılmayacak, hiçbir şekilde üçüncü kişilerin imalatında veya doğrudan doğruya yararına kullanılmayacaktır.

Bunge'nin intifa hakkı konusu satışa konu malvarlığının işleyişi ve yönetimi hususlarında ciddi söz hakkı bulunmaktadır. Gerekli görülmesi halinde Bunge, işletmenin idari, finans ve diğer her türlü bölümünde temsilci bulundurma hakkına da sahiptir.

300 Birbirlerine rakip konumda bulunan Bunge ile Doysan arasında imzalanan *İşletim ve Üretim Sözleşmesi*'nde Doysan'a getirilen Bunge dışında başka bir şahıs ya da firmanın ürününü işlememe yükümlülüğü 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamındadır. Bu nedenle söz konusu sözleşme için 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi kapsamında muafiyet değerlendirme yapılmıştır. Bildirim formunda, bildirim konu devralma işleminin kapanış tarihi ile birlikte tesisi işletmeye devam edecek olan Doysan'a benzer bir rekabet etmeme yükümlülüğü getirilmesinin planlandığı ifade edilmektedir. Burada yapılacak muafiyet değerlendirme devralma ile birlikte taraflar arasında imzalanacak sözleşmede yer alacak benzer mahiyetteki hüküm için de geçerlidir.

310 4054 sayılı Kanun'un muafiyet verilmesinin koşullarını düzenleyen 5. maddesinde iki olumlu ve iki olumsuz koşul sayılarak, muafiyet verilecek olan anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birliği kararlarının bu dört koşulu birden sağlaması gerektiği hükme bağlanmıştır.

H.3.2.1.1.1. Malların Üretim Veya Dağıtımını İle Hizmetlerin Sunulmasında Yeni Gelişme Ve İyileşmelerin Ya Da Ekonomik Veya Teknik Gelişmenin Sağlanması

320 Dosya mevcudu bilgi ve belgelerden; ayçiçeği ve kanola kırım tesisi olarak 2007 yılında faaliyetine başlayan Doysan fabrikasının, *İşletim ve Üretim Sözleşmesi*'nin imzalanması öncesinde herhangi bir faaliyeti olmayan ve atıl durumda bulunan bir fabrika olduğu anlaşılmaktadır. Taraflarca, Bunge'nin *İşletim ve Üretim Sözleşmesi* kapsamında Doysan'a belirli bir süre ile sağlamış olduğu garanti olmasaydı

Doysan'ın piyasada herhangi bir faaliyette bulunmasının mümkün olmayacağını ifade edildiği dosya içeriğinden anlaşılmıştır.

330 Bunge ise Doysan ile imzaladığı *İşletim ve Üretim Sözleşmesi* ile yağ ithalat miktarını azaltmış, yağın iç pazarda üretilmesine katkı sağlamıştır. Bunge ile Doysan arasında kurulan ticari ilişki sayesinde atıl bir tesis üretime kazandırılmıştır. Dolayısıyla, "İşletim ve Üretim Sözleşmesi" ile kurulan ticari ilişkinin hem ekonomiye ve hem de her iki tarafa da fayda sağladığı anlaşılmaktadır.

H.3.2.1.1.2. Tüketicinin Bundan Yarar Sağlaması

340 Türkiye'deki ayçiçeği ve soya tohumu üretimi yurtiçi ayçiçek yağı, soya yağı ve küspe taleplerini karşılamakta yetersiz kalmaktadır. Türkiye'nin soya üretimi yılda 40.000 – 50.000 ton civarında iken ayçiçeği üretimi yaklaşık 800.000 ton, kanola üretimi ise 50.000 ton civarındadır. Soya tohumu Dünya'daki dört ana soya üreticisi olan Kuzey Amerika, Arjantin, Brezilya ve Paraguay'dan ithal edilmektedir. Ayçiçeği Rusya, Ukrayna, Bulgaristan ve Romanya'dan ithal edilmekte iken kanola ise, Kanada, Almanya ve Fransa'dan ithal edilmektedir.

Türkiye'deki ayçiçek yağı, soya yağı ve küspe talebinde bulunan alıcıların çoğunluğunda bu ürünlerin üretim faaliyetlerini gerçekleştirebilecek finansal güç ve mal teminini uygun koşullar ile sağlayabilecek tedarik zinciri olmadığı için, bu alıcılar Bunge'nin kurmuş olduğu alternatif temin yolundan menfaat sağlamaktadırlar.

350 Doysan'ın özellikle faal olduğu ayçiçeği rafine yağı pazarında Trakya Birlik'in çok önemli bir pazar gücü bulunmaktadır. Böyle bir pazarda Bunge ile Doysan'ın faaliyet göstermeye başlamasının doğrudan ekonomiye ve tüketicilere fayda sağlayacağına şüphe bulunmamaktadır.

H.3.2.1.1.3. İlgili Piyasanın Önemli Bir Bölümünde Rekabetin Ortadan Kalkmaması

Muafiyetin üçüncü koşulu, anlaşmanın veya kararın teşebbüslere ilgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabeti ortadan kaldırma imkânı tanımamasıdır.

360 Doysan'a ait fabrikada Bunge yararına sağlanan münhasırlığın ilgili piyasada rekabetin sınırlandırılmasına sebep olabilecek bir etkisinin bulunmadığı kanaati oluşmuştur. Zira Türkiye'de Doysan'a ait fabrika haricinde çok sayıda soya, ayçiçeği ve kanola kırım tesisi bulunmakta olup, bu tesisler önemli tonajlarda kırım faaliyeti gerçekleştirebilmektedir.

H.3.2.1.1.4. Rekabetin (a) ve (b) Bentlerindeki Amaçların Elde Edilmesi İçin Zorunlu Olandan Fazla Sınırlanmaması

Muafiyetin son şartı, muafiyet değerlendirmesi yapılan bir anlaşmada yer alan tüm rekabet kısıtlamalarının, üretimin, dağıtımın gelişmesi ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması ve bu iyileşmeden tüketicilerin yararlanabilmeleri için zorunlu olmasıdır.

370 Sözleşmenin ilgili maddelerinde yer alan münhasırlık şartının Bunge tarafından Doysan'a sağlanan know-how ve işletme bilgisinin korunması için gerekli olduğu kanaatine varılmıştır.

Doysan'a ait fabrikada münhasıran Bunge müşterilerine yağ tedarik edilmesi, Doysan'ın işletme maliyetlerinin karşılanması garantiye alınabilmesi için zorunludur. Bu durum söz konusu teşebbüsün rekabet gücünü kısıtlamamakta, aksine bu fabrikayı üretime kazandırmak suretiyle rekabeti geliştirmektedir

380 **I. SONUÇ**

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

- 390
- 1- Doysan Tarım Ürünleri ve Ticaret A.Ş.'ye ait taşınmazların Bunge Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş. tarafından devralınması işleminin 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve bu maddeye dayanılarak çıkarılan 1997/1 sayılı "Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ" kapsamında izne tabi olduğuna, işlem sonucunda aynı Kanun maddesinde belirtilen nitelikte hâkim durum yaratılmasının veya mevcut hâkim durumun güçlendirilmesinin ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmaması nedeniyle işleme izin verilmesine
  - 2- Bunge Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve Doysan Tarım Ürünleri ve Ticaret A.Ş. arasında akdedilen İşletim ve Üretim Sözleşmesi'ne 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi çerçevesinde bireysel muafiyet tanınmasına

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.